

STATISTIKANÕUKOGU KOOSOLEKU PROTOKOLL

Tallinn

07.10.2016 nr 7 sn

Algus kell 10.30, lõpp kell 13.00

Juhatas: Tõnu Kollo

Protokollis: Meliita Niklus

Võtsid osa: Ülo Kaasik, Kätlin Mandel, Andres Oopkaup, Hannes Pahapill, Viljar Peep, Allan Puur, Hede Sinisaar

Puudus: Taavi Kand, Urmet Lee, Ilmar Lepik, Margus Sarapuu, Marko Udras

Kutsutud:

Statistikaameti statistika levi osakonna planeerimise peaspetsialist Reet Romanov

Statistikaameti meetodika ja analüüsi osakonna peaanalüütik Mihkel Servinski

Statistikaameti peadirektori asetäitja Tuulikki Sillajõe

Statistikaameti peadirektori asetäitja Allan Randlepp

Rahandusministeeriumi halduspoliitika osakonna peaspetsialist Peeter Viigimets

Tervise Arengu Instituudi tervisestatistika osakonna juhataja Natalja Eigo

Andmekaitse Inspeksiooni peadirektor Viljar Peep

Päevakord:

1. Statistikaameti andmelao arenguperspektiividest:
 - 1.1 Ülevaade Statistikaameti statistikatööde käigus kogutud andmete teadusuuringuteks kasutamisest
 - 1.2 E-statistika visiooni koostamisest
 - 1.3 Riigikantselei idee luua sotsiaaluuringute konsortsium
2. Muu info:
 - 2.1 Andmekaitse Inspeksiooni esindaja statistikanõukogus vahetub
 - 2.2 Info Tõnu Kollo kohtumisest Rahandusministeeriumi kantsleriga statistikanõukogu teemal
 - 2.3 Info Euroopa Liidu eesistumise mõjust Statistikaameti tegevustele
 - 2.4 Info EP ja SA kohtumisest RMga Eesti riigi Rahvusvahelise Valuutafondi statistika levi eristandardiga SDDS Plus liitumise ajastamise teemal
3. Ülevaade Statistikaameti 2018.–2022. aasta statistikatööde loetelu projektist ning info 2017.–2021. aasta statistikatööde loetelu kohta
4. Ülevaade Statistikaameti piirkondliku statistika nõukogu tööst

Otsustati:

Kinnitada päevakord.

1. Statistikaameti andmelao arenguperspektiividest:

1.1 Ülevaade Statistikaameti statistikatööde käigus kogutud andmete teadusuuringuteks kasutamisest

Tuulikki Sillajõe tegi ettekande Statistikaameti (SA) statistikatööde käigus kogutud andmete teadusuuringuteks kasutamisest (lisa 1).

SA kasutab kogutud andmeid vaid statistika tegemiseks. On üks erand – andmeid võivad kasutada ka teadlased teadusuuringuteks.

Andmetele juurdepääsu võimaldamisest keeldumisi on aastate jooksul üksikuid. Kehtivate lepingute arv on kasvanud, kuna lepingute periood on reeglina pikem kui aasta. Andmetele juurdepääsu teenuse hind kujuneb töötundide järgi, kuid ei kata tegelikke väljaminekuid – näiteks IT-kulusid.

Kõige rohkem lepinguid on sõlmitud Tartu Ülikooliga ning enim kasutatakse rahva ja eluruumide loenduse andmeid.

2013. aastal tegi SA selle teenuse kasutajate rahulolu uuringu. Soovitusindeks oli 68, mida peetakse suurepäraseks tasemeks. Muudest kriteeriumidest oluliselt madalam oli rahulolu teenuse infotehnoloogiliste tingimustega.

Statistikaamet otsib lahendusi, kuidas teadlaste teenindamise infosüsteemi ajakohastamise kulusid katta.

Arutelu ja ettepanekud:

Kas uute serverite hankimist ja uuele tasandile viimist teeb RMIT või saab neid SA teha? SA teeb koostööd Rahandusministeeriumi (RM) Infotehnoloogia keskusega (RMIT), mis on väljaspool SA-d olev partner, mille ülesanne on kogu RM valitsemisalas info- ja kommunikatsioonitehnoloogia arendamine ja haldamine ning IKT teenuste pakkumine. RMIT tegutseb eelarvepõhiselt. SA eelarves ei ole vahendeid IT teenuste ostmiseks.

Tuleks analüüsida, kui paljudel juhtudel on üksikandmete teadusuuringuteks kasutamise taotluste tagasivõtmise põhjuseks olnud selle teenuse maksumus.

SA teeb tagasivõtmise põhjustest täpse ülevaate.

Otsustati:

1.1.1 Võtta info teadmiseks.

1.1.2 Paluda Statistikaametil esitada nõukogule ülevaade teadusuuringuteks juurdepääsu taotluste tagasivõtmise põhjuste statistika kohta.

1.1.3 Paluda Statistikaametil tutvustada nõukogule üksikandmete teadusuuringuteks juurdepääsu võimaldamise teenuse hinnakujunduse põhimõtteid.

1.2 E-statistika visiooni koostamisest

Allan Randlepp tutvustas e-statistika visiooni senist arutelu (lisa 2).

Septembri alguses kutsus Statistikaamet kokku töörühma, mille esimese kohtumise eesmärk oli huvigruppide seisukohti kaardistada.

Riigi tasemel on dubleerivat andmekogumist. Teise riigiasutuse peetavatesse registritesse on väga keeruline tunnuseid lisada, sest halduskoormust mõõdetakse riigis asutuste kaupa.

Esialgu on laual palju vastandlikke seisukohti.

Arutelu ja ettepanekud:

Toimus arutelu. Järgmine töörühma koosolek on 17. oktoobril. Arutelude lõpuks paneb Statistikaamet kokku e-statistika visioonidokumendi, mis on tulevaste teemapõhiste investeeringute ja koostöö aluseks.

Otsustati:

1.2.1 Võtta info teadmiseks.

1.2.2 Paluda Statistikaametil saata e-statistika visiooni töögrupi 17.10 kokkusaamise kutse ka neile statistikanõukogu liikmetele, kes 06.09 kokkusaamisel ei osalenud.

1.3 Riigikantselei idee luua sotsiaaluuringute konsortsium

Andres Oopkaup selgitas Riigikantselei ideed luua sotsiaaluuringute konsortsium.

2013. aasta kevadel oli Statistikaametil Riigikantselei ja Tartu Ülikooliga kohtumine, kus tõdeti, et sotsiaalstatistika rahastamine on hajus. Olukorra korrastamiseks oleks otstarbekas luua konsortsium, mille eesmärgiks oleks kokku leppida, milliseid isiku-uuringuid riigis tehakse. Räägiti peamiseks kolmest projektist: Euroopa sotsiaaluuring (ESS), Euroopa vanemaealiste uuring (SHARE) ja Euroopa andmearhiivid.

Kolme aasta jooksul ei ole sotsiaaluuringute konsortsiumiga arenguid toimunud, mistõttu suure tõenäosusega see projekt enam edasi ei liigu. Vahepeal on nii vanemaealiste uuring kui ka Euroopa sotsiaaluuring leidnud oma rahastuse.

Otsustati:

1.3.1 Võtta info teadmiseks.

2. Muu info:

2.1 Andmekaitse Inspeksiooni esindaja statistikanõukogus vahetub

Otsustati:

2.1.1 Võtta teadmiseks, et Andmekaitse Inspeksioon on statistikanõukogus edaspidi kindlasti esindatud, kuid konkreetset liiget hetkel ei määrata.

2.2 Info Tõnu Kollo kohtumisest Rahandusministeeriumi juhtkonnaga statistikanõukogu tegemiste teemal

Suve lõpus kutsus Rahandusministeeriumi kantsler Tõnu Kollo vestlusele statistikanõukogu teemal. Seda kokkusaamist võib tõlgendada ka vastusena statistikanõukogu kirjale statistikaprogrammi kohta. Kohtumisel arutati statistikaseaduse muutmise vajadust. Kõne all oli Tervise Arengu Instituudile riikliku statistika tegija staatuse andmine. Nõustuti, et halduskoormust on vaja vähendada ning kui andmeesitamiskohustus väheneb, siis SA töökoormus suureneb. Avaldati lootust, et töötamise registrit õnnestub registripõhise rahvaloenduse tegemiseks vajalike tunnustega siiski täiendada.

Arutelu ja ettepanekud:

Toimus arutelu. 21. oktoobriks ootab RM ministeeriumide ja nõukogu statistikaseaduse täiendamise ja muutmise ettepanekuid. Statistikanõukogu mõlemad koosseisud on käsitlenud statistikaseaduse muutmise vajadusi.

Otsustati:

2.2.1 Võtta info teadmiseks.

2.2.2 Paluda Statistikaametil teha 14. oktoobriks väljavõtte statistikanõukogu koosolekute protokollide päevakorrapunktidest, mis seostuvad vajadusega muuta õigusruumi.

2.3 Info Euroopa Liidu eesistumise mõjust Statistikaameti tegevustele

Andres Oopkaup andis teada, et Statistikaameti ülesanne on juhtida Euroopa Nõukogu statistika töörühma, mis töötab välja kõik statistikavaldkonna õigusaktid. Eesistumise ajal koguneb statistika töörühm kuus korda. Teemasid, mis tänase teadmise kohaselt võivad töörühmas arutlemisele tulla, on kaheksa.

Eesistumise hinnanguline maksumus (ilma tööjookuludeta) on SAle 130 000 eurot, millest tõenäoliselt 39 000 – 40 000 eurot katab Rahandusministeerium või Riigikantselei. Ülejäänu tuleb leida Statistikaameti vahenditest, mis loob terveks 2017. aastaks ebasoodsad tingimused muude lisategevuste elluviimiseks.

Otsustati:

2.3.1 Võtta info teadmiseks.

2.4 Info EP ja SA kohtumisest RM-ga Eesti riigi Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) statistika levi eristandardiga SDDS Plus liitumise ajastamise teemal

Andres Oopkaup ja Ülo Kaasik kohtusid suvel Rahandusministeeriumiga Eesti riigi Rahvusvahelise Valuutafondi statistika levi eristandardiga SDDS Plus liitumise ajastamise teemal.

IMF on kõiki euroala liikmesriike kutsunud üles liituma selle laiendatud andmeedastusstandardiga. SA, EP ja RM püüdsid kokku leppida, millal Eesti selle kohustuse võtab.

Lisaraha selle protsessiga liitumiseks RM ette ei näe. Kõikide kaasnevate väljaminekute jaoks peaksid vahendid tulema SA eelarvest.

Otsustati:

2.4.1 Võtta info teadmiseks.

3. Ülevaade Statistikaameti 2018.–2022. aasta statistikatööde loetelu projektist ning info 2017.–2021. aasta statistikatööde loetelu kohta

Reet Romanov andis ülevaade Statistikaameti 2018. – 2022. aasta statistikatööde loetelu projektist (lisa 3), milles siseriiklike statistikatöid on oluliselt vähendatud. Täielikult lõpetati 10 statistikatööd. Nende arvelt saab 78 000 euro väärtuses teha keskkonnakaitse alaseid kohustuslikke töid ja energia arvepidamise uuringut.

Riigieelarvest rahastatakse 104 statistikatööd, välisabist kaks. Riigieelarve lisataotluses on kolm tööd. Et hetkel on teada vähem ühekordseid isiku-uuringuid, siis 2018. aastaks kavandatud statistikaarenduse maksumuse osakaal tõuseb 2018. aastal 6% ja tsükilise statistika osakaal väheneb 7%.

Statistikatööd jagunevad avaliku huvi peamise esindaja järgi. Enim töid tehakse Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumile.

Peeter Viigimets andis teada, et Statistikaameti 2017. – 2021. aasta statistikatööde loetelu seisab RMis alates juulist. RM ei ole vastavat valitsuse korraldust veel kooskõlastusringile pannud, sest Rahandusministeeriumil endal on plaanis Statistikaametile mõned ettepanekud esitada. Lisaks on Rahandusministeeriumil kavas osta sisse analüüs Statistikaameti kõikide väljundnäitajate kasutatavuse kohta.

Arutelu ja ettepanekud:

Kui liigume ettevõtete majandusarvestussüsteemidest andmete kogumisele, siis peab SA välja töötama uue meetodika ja olema kindel, et uue meetodika järgi tehtud statistika on sama usaldusväärne kui praegune. Informatsiooni hulk, mis enne Aruandlus 3.0 kasutuselevõtmist läbi tuleb töötada, on suur.

SA väljundnäitajate kasutatavust on mitmel korral juba põhjalikumalt uuritud. Selle raha, mis RM kavatseb järjekordse uuringu tellimiseks kulutada, võiks anda pigem Statistikaametile täiendavate statistikatööde tegemiseks.

SA ei saa ise statistikatööde loetelu vähendada. See loetelu on VV korraldusega SAle kohustuslik. Selle korralduse eelnõu viib valitsusse RM.

Otsustati:

3.1 Võtta info teadmiseks.

3.2 Soovitada Rahandusministeeriumil arutada SA rahastamist jms kantslerite koosolekul seoses Statistikaameti 2017. – 2021. aasta statistikatööde loetelu kinnitava VV korraldusega.

4. Ülevaade Statistikaameti piirkondliku statistika nõukogu tööst

Mihkel Servinski andis ülevaate piirkondliku statistika olukorrast ja piirkondliku statistika nõukogus tehtust.

Piirkondliku statistika peamine objekt on kohaliku omavalitsuse üksus (KOV). Kui riigieelarvest finantseeritakse eelkõige töid, mis on Euroopa jaoks kohustuslikud, siis piirkondlikul statistikal sellised regulatsioonid praktiliselt puuduvad. Samas võib olukord aja jooksul veel muutuda.

Halduspiiride muudatused toovad kaasa vajaduse aegridade ümberarvutamiseks. Piirkondliku statistika näitajate süsteem tuleb üle vaadata.

Piirkondliku statistika nõukogu asutati 2010. aastal. Nõukogu eesmärgiks oli tarbija arvamuste teadaasaamine ja läbiarutamine. Esimene suurem töö oli piirkondliku statistika arengukava.

Otsustati:

4. Võtta info teadmiseks.

LISAD:

1. Ülevaade Statistikaameti statistikatööde käigus kogutud andmete teadusuuringuteks kasutamisest
2. E-statistika visiooni koostamisest
3. Ülevaade Statistikaameti 2018.–2022. aasta statistikatööde loetelu projektist ning info 2017.–2021. aasta statistikatööde loetelu kohta

(allkirjastatud digitaalselt)

Tõnu Kollo
Koosoleku juhataja

Meliita Niklus
Protokollija